

ВПЛИВ МУЗЕЇВ НА РОЗВИТОК ЕТНІЧНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ У СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ ЗВО

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розкривається сутність музеїв як соціальних інститутів, визначається їх місце і роль в суспільстві та описуються функції музеїв. Трактуються поняття етнічної ідентифікації. Подається роз'яснення процесу розвитку етнічної ідентифікації студентів за допомогою музеїв Культурно-мистецького та просвітницького Центру Вінницького національного технічного університету.

Ключові слова: музей, етнічна ідентифікація, Культурно-мистецький та просвітницький центр, експозиція.

Abstract

The essence of museums as social institutions is revealed, their place and role in society are determined and the functions of museums are described. The concept of ethnic identification is interpreted. The process of development of ethnic identification of students with the help of the museums of the Cultural, Artistic and Educational Center of Vinnytsia National Technical University is explained.

Keywords: museum, ethnic identification, Cultural, artistic and educational center, exposition.

Вступ

Євроінтеграція та новітні реформи спонукають суспільство до міжкультурного діалогу, прояву етнічної толерантності, розуміння інших етносів. Але, проявляючи бажання інтегруватися та в процесі інкультурації, постає важливе питання - збереження власної національної та етнічної ідентифікації. Адже, ми здатні лише тоді зрозуміти інших, коли будемо розуміти себе. Зіткнення молоді людини з полікультурним суспільством, нездатність зрозуміти інші культури та пояснити і гордитися власною культурою загрожує втратою ідентифікації нас як українців. Нам імпонують слова німецького історика культури Г.Белтінга «Мова йде не про те, щоб зрозуміти інших, а щоб самим стати носієм нової самосвідомості, здібними до діалогу у сфері інших культур, до діалогу з сучасним світом» [1].

Музеї ХХІ століття повинні відображати зміни в етнічній самобутності, що відбуваються під впливом процесів у глобальному світі. Музеї необхідно залучати до глобальної тематики, оскільки глобальне і локальне в ньому гармонійно співіснують. Вони не тільки демонструють традиції власної культури, але і втілюють їх, протистоять негативним тенденціям глобалізації специфічністю, неповторністю колекцій і експозицій [2]. Тому, музеї, як соціальні інститути, покликані донести до молоді важливість етнічної та національної ідентифікації.

Виклад основного матеріалу

Визначаючи місце і роль музею в суспільстві, науковці роблять висновок, що його призначення - у накопиченні інформації і виявленні закономірностей, що відносяться до передачі знань через музейні предмети.

Ми підтримуємо точку зору Туровцевої О., що музей - це:

а) цілісна система, яка відрізняється від агрегативних існуванням системної, інтегративної якості (це здатність до збереження пам'яті);

б) музей-це штучна, створена людиною, система для задоволення її соціальних потреб;

в) музей-це адаптивна система, яка спрямована на задоволення досить широкого кола потреб [3].

Соціолог Акулич Є. у своїх працях розкриває можливості музею як засобу міжкультурної комунікації в регіональних культурних процесах. Він пояснює соціальні і соціокультурні функції музею як основу взаємодії музею та суспільства. Важливим у його праці є те, що він визначив і сформував концепцію створення моделі розвитку і місії музею в ХХІ столітті [4].

Серед досліджень, які присвячені саме проблемам аналізу соціальних функцій, які здійснює музей, слід виділити праці Зінов'євої Ю. Вона вважає, що музей виконує такі соціальні функції, як

- охоронна-збереження культурно-історичної спадщини;
- інформаційна-передача і отримання нових знань;
- регулятивна-регулює відносини в суспільстві;
- комунікативна-сприяє спілкуванню особистості і суспільства;
- організації дозвілля;
- соціалізуючи і культурно-виховна [5, с.14].

Запропоновані авторкою функції, на нашу думку, позитивно будуть сприяти розвитку етнічної ідентифікації.

Ряд авторів розглядають етнічну ідентичність, як усвідомлення приналежності до певної етнічної спільноти, ідентифікації з іншими членами етносу внаслідок спільності історичної пам'яті, спільності культурних архетипів тощо. Як зазначив Джордж де Ворс, етнічна ідентичність вимагає деякої послідовності у поведінці людини, щоб інші люди могли віднести її до певної етнічної категорії [6].

В етнопсихологічному трактуванні Савицька О.В., та Співак Л. М. вважають, що етнічна ідентичність є результат когнітивно-емоційного процесу самоусвідомлення людиною себе як представника конкретного етносу та певний ступінь ототожнення з цим етносом і відособлення від інших етносів [7].

Потрібно зауважити, що молодь, за відсутності найелементарніших знань, не завжди правильно трактує такі поняття, як «націоналізм», «патріотизм», «демократія», «анархія» і т.п., що призводить до негативних наслідків у міжкультурному спілкуванні та взаєморозумінні з оточенням. Утрата етнічної ідентифікації не означає, що людина не вірить в свою етнічну приналежність, про її втрату може свідчити присутній в особистості національний нігілізм, національний фашизм і т.п., що також може з'явитися завдяки агресивним субкультурам та нерозуміння культурних основ народу [8].

Значення музеїв у технічних закладах вищої освіти відіграють значну роль у становленні громадянина та розумінні етнічної ідентифікації. Кожна експозиція має своє призначення але в своїй основі має нести розуміння власної культури. У Культурно-мистецькому та просвітницькому Центрі Вінницького національного технічного університету студенти мають можливість побачити та зрозуміти значення власної етнічної ідентифікації за допомогою живопису. Навчально-мистецькі лабораторії дають можливість студентам осмислити, зрозуміти та проаналізувати особливості власної ідентифікації. Меморіал Ф. Коновалюка вражає українськими пейзажами, що показують красу української землі. Зала «Сучасного подільського мистецтва» знайомить молодь з особливостями українського і, зокрема, подільського живопису. Студенти мають можливість побачити роботи визначних подільських майстрів, дізнатися нове для себе про Подільський край. Також, завдяки багатогранності робіт що експонуються є можливість ознайомитися «в живу» з різними техніками, що використовують у живописі.

Поряд із традиційними залами, студенти мають можливість ознайомитися із таким мистецьким рухом як модернізм. Роботи подільських авторів у цьому напрямку представлені у залі «Подільського сучасного мистецтва (модернізм)».

Значну роль у розвитку етнічної ідентифікації відіграє зала «Української народної ікони та декоративно-ужиткового мистецтва», де студенти можуть відчути внутрішню дію та вплив народного мистецтва на світогляд. Представленні там експонати повертають нас в історичному часі та знайомлять із обрядовими експонатами та експонатами побутового характеру. Також представленні зразки української та подільської ікони XVIII-XIX ст. несуть у собі духовне наповнення особистості.

Висновки

Проведення екскурсій та бесід у стінах навчально-мистецьких лабораторій ВНТУ створюють відповідний національний клімат, де відбувається самоусвідомлення, через культурні цінності, своєї ідентифікації. Визначення особистістю своєї етнічної ідентифікації не є жорстко детермінованим. Цей процес відбувається через багаторівневе відтворення, ознак власної етнічної самобутності, групових базових цінностей та емоційно-вольових устремлінь, а також етнічних символів і святинь. Результатом цього процесу є складне переплетення вроджених і набутих рис, раціональних та ірраціональних уявлень і реальних актуальних інтересів в чому сприяє відвідування музеїв студентською молоддю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Белтинг Г. Музей как средство информации. *Музей как сообщество в условиях глобализации*. М.: ИКОМ России, 2002. 171 с., с. 4-18
2. Салата О. Еволюція музею як соціокультурного інституту в умовах процесу глобалізації. *Сумська старовина*. № XL. 2013. С. 150-158
3. Музееведение. Музеи исторического профиля. Москва, 1998. с.187, С.83-84.
4. Акулич Е.М. Музей как социальный институт: монография / Е. М. Акулич. - 2 -е изд., доп. и испр. - Тюмень: РИЦ ТГАКИ, 2009. - 280 с., с. 70-147
5. Зиновьева Ю. Взаимодействие музея и общества как социокультурная проблема// Автореферат дисс. канд.культурологии. СПб. 2000. 19 с. С.14-15.
6. Історія української культури. *Навчальний посібник* / за ред. О.Ю. Павлової - 2-ге вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2012. - 368 с., с.148
7. Савицька О.В., Співак Л. М. Етнопсихологія. *Навчальний посібник*. К.: Каравела, 2011. 264 с., с. 50
8. Гречановська О. В. Педагогічна система формування конфліктологічної культури в майбутніх фахівців технічних спеціальностей: монографія. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2018. 440 с., с. 73

Світлана Валентинівна Рикова - завідувач лабораторіями культурно просвітницького центру Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця, Україна

Svetlana V. Rykova - Head of Laboratories of the Cultural Education Center of Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine